14.2.2024

Eduskunnan talousvaliokunta
Tav@eduskunta.fi

U 77/2023 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi kuluttajariitojen vaihtoehtoisesta riidanratkaisusta annetun direktiivin 2013/11/EU (ADR-direktiivi) muuttamiseksi sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kuluttajariitojen verkkovälitteisestä riidanratkaisusta annetun asetuksen (EU) N:o 524/2013 (ODR-asetus) kumoamiseksi

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt Kilpailu- ja kuluttajaviraston (KKV) lausuntoa valtioneuvoston U-kirjelmästä U 77/2023 vp. KKV kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja toteaa U-kirjelmästä seuraavaa.

ADR-direktiivin aineellisen soveltamisalan laajentaminen (direktiivin 2 artiklan muuttaminen)

Komissio ehdottaa ADR-direktiivin soveltamisalan laajentamista siten, että se kattaisi myös riita-asiat, jotka liittyvät sopimuksen tekoa edeltäneisiin vaiheisiin.

KKV pitää ehdotusta ADR-direktiivin aineellisen soveltamisalan laajentamisesta epäselvänä. Ehdotuksen mukainen riita-asia ADR-elimessä voisi koskea esimerkiksi markkinoinnin harhaanjohtavuutta, jota myös kuluttaja-asiamies valvoo yleisellä tasolla. Ehdotuksen toteutuminen voisi siten johtaa ADR-elinten ratkaisutoiminnan ja kuluttaja-asiamiehen valvontatoiminnan päällekkäisyyteen. Toiseksi jää epäselväksi, kuinka tehokkaasti kuluttajat pääsisivät oikeuksiinsa tämänhetkisen lainsäädännön avulla niissä riita-tapauksissa, jotka koskevat sopimussuhteen ulkopuolisia tilanteita.

Sen lisäksi, että soveltamisalan laajentamisen vaikutukset ADR-elinten asiamääriin on arvioitava, on otettava huomioon myös se, että ehdotuksen toteutuminen todennäköisesti lisäisi kuluttajaneuvonnan tarvetta kuluttajille jo ennen varsinaista ADR-menettelyä. Resurssien riittävyys sekä Kilpailu- ja kuluttajaviraston kuluttajaneuvonnassa että Euroopan kuluttajakeskuksessa olisi siten varmistettava.

ADR-direktiivin maantieteellisen soveltamisalan laajentaminen (direktiivin 4 artiklan ja 5 artiklan muuttaminen)

KKV suhtautuu varovaisen myönteisesti ehdotukseen, jonka mukaan EU:n ulkopuolelle sijoittautuneille elinkeinonharjoittajille mahdollistettaisiin vapaaehtoinen osallistuminen ADR-menettelyyn Euroopassa.

Yhä useammat kuluttajat hankkivat kulutushyödykkeitä Euroopan ulkopuolelta. Ehdotuksessa jää kuitenkin epäselväksi, onko kyse kuluttajien oikeuksien toteutumisen kannalta tehokkaasta riidanratkaisuväylästä, sillä ei ole takeita siitä, että EU-alueen ulkopuoliset yritykset olisivat halukkaita osallistumaan menettelyyn tai noudattamaan ADR-elimen antamaa ratkaisusuositusta. Kuluttajille ei saa syntyä perusteettomia odotuksia ehdotuksen mahdollisuuksista.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Postiosoite PL 5, 00531 Helsinki • **Puhelin** 029 505 3000 (pvm/mpm)
Y-tunnus 2502067-3 • **Sähköposti** kirjaamo@kkv.fi • **kkv.fi**

ALLEKIRJOITETTU
ASIANHALLINTAJÄRJESTELMÄSSÄ

14.2.2024

Komissio ehdottaa, että jäsenvaltiot velvoitettaisiin perustamaan ADR-elimiä, joilla on toimivalta käsitellä kuluttajien ja EU:n ulkopuolisten elinkeinonharjoittajien välisiä riitoja. On selvitettävä, vaatisiko muutos kaikkien Suomen ADR-elinten työkielivalikoiman laajentamista, jotta ne pystyisivät tosiasiallisesti käsittelemään tällaisia valituksia.

Jos ADR-direktiivin maantieteellinen soveltamisala laajenee, sekä tulevan ADR-yhteyspisteen että Suomen ADR-elinten resurssien riittävyydestä on huolehdittava. ADR-yhteyspiste neuvoisi kuluttajien lisäksi sekä EU-alueen että EU:n ulkopuolelle sijoittautuneita elinkeinonharjoittajia ADR-kysymyksissä. Erityisesti EU:n ulkopuoliset yritykset saattaisivat tarvita tietoa kuluttajan oikeuksista EU:ssa. Lisäksi joidenkin Suomen ADR-elinten tapausmäärät saattaisivat kasvaa ehdotuksen toteutuessa.

Elinkeinonharjoittajien vastausvelvollisuus (direktiivin 5 artiklan muuttaminen)

KKV suhtautuu varauksellisesti komission ehdotukseen vastausvelvollisuuden asettamisesta elinkeinonharjoittajille. Ehdotuksen mukaan yrityksen olisi ilmoitettava ADR-elimelle enintään 20 työpäivän kuluessa, aikooko se osallistua sitä koskevaan ADR-menettelyyn.

Ehdotus voisi toteutuessaan kannustaa elinkeinonharjoittajia olemaan osallistumatta ADR-menettelyyn, joka edelleen säilyisi vapaaehtoisena yrityksille. KKV kuitenkin toteaa, että ehdotus saattaisi toisaalta tehostaa ADR-elinten prosesseja, kun epävarmuus elinkeinonharjoittajien osallistumisesta menettelyyn poistuisi. Tämä vaikuttaisi myönteisesti erityisesti niihin ADR-elimiin, joilla on pitkä käsittelyaika.

ADR-yhteyspisteiden perustaminen (direktiivin 14 artiklan muuttaminen)

Komissio esittää, että vastuu vaihtoehtoisen riidanratkaisun yhteyspisteiden toiminnasta annettaisiin ensisijaisesti Euroopan kuluttajakeskusten verkostoon (ECC-Net) kuuluville keskuksille.

KKV pitää perusteltuna sitä, että ADR-yhteyspisteet perustettaisiin Euroopan kuluttajakeskusten yhteyteen, koska jo nyt Euroopan kuluttajakeskukset hoitavat osaa ADR-yhteyspisteille kaavailluista tehtävistä. Tämänhetkisiin tehtäviin kuuluu erityisesti muiden maiden riidanratkaisuelimistä ja näiden prosesseista kertominen kuluttajille tilanteessa, jossa kuluttajan asia ei ratkea Euroopan kuluttajakeskusten verkoston toteuttamalla sovittelulla.

KKV pitää tärkeänä, että Euroopan kuluttajakeskuksen ja Kilpailu- ja kuluttajaviraston kuluttajaneuvonnan nykyinen tehtävänjako ADR-neuvonnassa pysyy ennallaan: Euroopan kuluttajakeskus auttaa osapuolia ADR-kysymyksissä, jotka koskevat valtioiden rajat ylittäviä riitatilanteita, kun taas kuluttajaneuvonta jatkaa ADR-neuvontaa kotimaisissa riita-asioissa eli sellaisissa, joissa osapuolina ovat suomalaiskuluttaja ja suomalainen elinkeinonharjoittaja.

14.2.2024

Ehdotuksen mukaan ADR-yhteyspisteen tehtäviin kuuluisi kuluttajien avustamisen lisäksi myös avun tarjoaminen elinkeinonharjoittajille. On tärkeää, että jatkoneuvotteluissa selvitetään, millaista ja miten laajaa avunantoa ADR-yhteyspisteiden on tarkoitus antaa yrityksille. Riittävät resurssit on tältä osin varmistettava.

ODR-foorumin lakkauttaminen (ODR-asetuksen kumoaminen)

KKV pitää ODR-foorumin lakkauttamista perusteltuna sen vähäisen käytön takia.

Suomen Euroopan kuluttajakeskus toimii tällä hetkellä Suomen ODR-yhteyspisteenä. ODR-tehtävät koskevat pääasiassa tietojen antamista ODR-foorumin toiminnasta ja muista oikeussuojakeinoista kuluttajille ja elinkeinonharjoittajille. Tehtävät vievät Euroopan kuluttajakeskuksen virkamiehen työajasta vain pienen murto-osan. Vaikka ODR-foorumin lakkauttamisen myötä resursseja vapautuu jonkin verran ADR-yhteyspistetoimintaan, ADR-yhteyspistettä koskevat tehtävät ovat laajemmat, mikä on otettava huomioon resursoinnissa.

Oskari Stenius
johtava asiantuntija
Euroopan kuluttajakeskus Suomessa